

אורי אבנר:

לוינסון

הסטיבל העגום יעבור, ותישאר השאלה הגדולה: מי היה יעקב לוינסון?

נשיכה של חתול

מכל סגישותי עימו, נחרתה בזיכרוני במיוחד הפגישה שלפניי האחרונה, כ"ד בינואר, בביתה של חנה זמר.

שלושה ימים לפני כן פירסם העולם הזה את הכתבה הראשונה על פרשת לוינסון, ובכך הפך אותה נחלת-הציבור. חשפנו בה את קיומה של חברת יו"אס-איי, החברה הפרטית שהוקמה על-ידי לוינסון, ואת פעולתה של ועדת-החקירה הסודית בחברת העובדים. הכינונו את הכתבה כסודיות מוחלטת, וגם כמערכת שלנו ידעו עליה מראש רק שני אנשים. היה ברור לנו שאם ייוודע דבר כוונתנו לפרסמה, יופעלו עלינו לחצים כבירים מכל הצדדים — אותם הלחצים שמנעו את הפירסום ככל שאר כלי-התיקשורת. בסוף הכתבה רמזנו על שורה של נושאים שאנחנו עומדים לפרסמם.

אחרי הפירסום התקשרה איתי חנה זמר, עורכת דבר. ידעתי שהיא ידידה טובה של לוינסון. היא שאלה אותי אם אני מוכן להיפגש עם לוינסון, באופן סודי לגמרי, תוך התייכנות שלא אצטט מילה מפיו ושלא אפרסם גם את עצם דבר הפגישה. נעניתי מייד.

למען האמת, חיבתי לשיחת-הטלפון, אם כי לא ידעתי מראש מי יהיה המטלפן. היה ברור לי שעליו לשוחח עם לוינסון ולשמוע מה בפיו, לפני שנמשיך בסדרת-הגילויים. הייתי גם בטוח שלוינסון עצמו יחפש קשר זה, על רקע היחסים בינינו עד כה.

אשתי שאלה אם אני רוצה שתצטרף אליי. היתה זאת שאלה בלתי-רגילה מאוד, כי רחל אינה מתערבת בענייני העיתון. אחרי היסוס, החלטתי שזה יכול להועיל. נסענו בשבת אחריי-הצהריים לביתה של חנה ברחוב אורי, ועלינו לדירתה. ליכי היה כבוד.

בהיכנסי לדירה ראיתי אותו יושב על ספה בחדר השני, לבדו, מעט. הוא היה אלגנטי כמו תמיד, עצבני כמו תמיד. הוא שתה מעט, עישן הרבה. הרושם היה של קפיץ מתוח.

כפגישה קרה משהו מוזר. אף שדיברנו, כמובן, על הפרשה, על הטענות וההאשמות נגדו, הרגשתי שלא זהו עיקר השיחה. בין לוינסון ורחל נוצר קשר מוזר, אף שלא הכירו זה את זה לפני כן. חשתי שהוא מדבר אליה יותר מאשר אליי, ולאוו דווקא כדי לגייס את עזרתה כלפיי.

קרה משהו אחר. אדם בודד מאוד, מנותק מאוד, שזעק באותה שעה לקשר אנושי מצא אותו לרגע.

האיש, שלא דיבר מעולם על חייו הפרטיים, נפתח לרגע, דיבר על ילדותו, על אמו, על הרגלי-השינה שלו (הוא כפה על עצמו לקום מוקדם, וטען שהתרגל לכך. הוא התעניין לשמוע מפיו רחל שאין זה כך, שאין אדם מתרגל למיטטר-שינה זו לו, שצורכי-השינה של אדם נובעים מצרכים גופניים, השונים מאיש לאיש). הוא סיפר בהומור מסויים על ניסיון ללכת השכם בבוקר לכריכת-השחייה, ועל מה שראה והרגיש שם.

בשעת השיחה ליטפה רחל את החתולה של חנה, וזו נשכה אותה לפתע. "מה עשיתי לך?" קראה רחל המופתעת, שהיא חובבת-חתולים כמוני.

"כך בדיוק אני מרגיש" אמר לוינסון. "אתה רוצה לנשוק?" שאלה רחל.

"לא, אני מרגיש כמוך. מה עשיתי להם?"

בדרך הביתה השווינו רשמים. רחל אמרה דברים נבואיים: האיש זקוק לעזרה. הוא זועק למגע אנושי, אך אינו יודע איך ליצור אותו. אני מקווה שיש לו חברים, שיעזרו לו! אמרה רחל.

היא לא התכוונה לעסקים שיכתבו מאמרים או יתמכו בו פומבית, אלא לחברים ממש שיעמדו לצידו כבן-אדם. שיעניקו לו חום אנושי בשעת-צרה, שיתנו לו הרגשה שאינו בודד, שיישארו עימו באש ובמים. נראה לי שלא היו כאלה, וכי כמה מדברי החרטה וההאשמה-העצמית של חבריו מתייחסים דווקא לכך.

אי-אפשר להתווכח עם התאבדות. התאבדות היא עובדה נוראה, החוסמת את הדרך, שאי-אפשר לעקוף אותה. מזכרחים להתמודד עימה.

אי-אפשר להתווכח עם מיכתב-התאבדות. הוא נכתב בסערת-נפש, הוא קריאת-התגר האחרונה של אדם; אולי זעקה מן הלב, אולי טיל של נקם.

התאבדות כופה עליך חשבון-נפש. חשבון בינד לבין עצמך. מה עשית, היכן היית, כיצד נהגת, האם היית בסדר.

זהו חשבון סרטי מאוד, אישי מאוד.

לכן נתעב בעיני פסטיבל-לוינסון, שהתנהל בימים האחרונים. נשמעו בו כמה דברים אמיתיים, שבאו מן הלב. אך הם נבלעו בקאקופוניה של דברי-התחסדות צבועים, של הכאה על חטא איש על חזה רעהו, של היסול חשבונות בין כנופיות, של השחזת הלהבים לקראת לילה של סכינים ארוכות. עסקנים עלובי-נפש קפצו על העגלה כדי לחסל כמה חשבונות פרטיים. וזירי-עט קטנים ולא הכינקיים מתכוננים לצבור הון על-חשבוו-התאבדות.

ההלוייה בקיבוץ צרעה אחרי מות האם. הרגשת עוול